

แถลงการณ์

เรื่อง ขอคัดค้านและขอให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ 11 ประเภท

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2553 เห็นชอบตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2553 (นัดพิเศษ) ให้ประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน 11 ประเภทโครงการ อันเป็นมติที่มีได้เป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา 67 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (คณะกรรมการ 4 ฝ่าย) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่โดยตรงในการศึกษาและจัดทำข้อเสนอเพื่อกำหนดประเภทโครงการ ที่มีข้อเสนอสรุปว่าสมควรให้ประกาศกำหนดทั้งหมดจำนวน 18 ประเภทโครงการนั้น

องค์กรตั้งมีรายนามข้างท้ายนี้ เห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีและมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังกล่าวไม่มีความชอบธรรม และเป็นภาระละเมิดสิทธิของประชาชนซึ่งรัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองรับรองไว้ จึงขอคัดค้านไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าว โดยมีเหตุผล ดังต่อไปนี้

ประการแรก เจื่อนไขหรือมาตรการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสองกำหนดให้ต้องปฏิบัติ นั้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ต้องการปกป้องคุ้มครองประชาชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลว่า หากปล่อยให้เกิดผลกระทบความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมขึ้นแล้ว เป็นการยากที่จะเยียวยาฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพดีดั้งเดิม มาตรการป้องกันล่วงหน้าจึงมีความสำคัญและเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการรักษาสิ่งแวดล้อมและการคุ้มครองสิทธิของประชาชนยิ่งกว่าการแก้ไขฟื้นฟูในภายหลัง

ประการที่สอง กระบวนการได้มาซึ่งประเภทโครงการหรือกิจการ 18 ประเภทตามข้อเสนอของคณะกรรมการ 4 ฝ่ายนั้น เป็นการพิจารณาร่วมกันของภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งยังผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วทุกภาค จนได้มาซึ่งประเภทโครงการและกิจการที่ประชาชนและคณะกรรมการ 4 ฝ่ายเห็นว่ามีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อว่าอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงอย่างแท้จริง และสมควรต้องปฏิบัติตามเจื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสองให้ครบถ้วนก่อนเริ่มดำเนินการ ดังนั้นมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ได้ใช้เวลาเพียงช่วงสั้นๆ พิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการต่างๆโดยไม่มีเหตุผลรองรับที่ชัดเจน ไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะหักล้างข้อเสนอของคณะกรรมการ 4 ฝ่ายได้ จึงถือว่าไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่โปร่งใส และไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาการ ตลอดจนเป็นการละเลยไม่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ประการที่สาม ตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ให้ประกาศกำหนด 11 ประเภทโครงการลดลงจากข้อเสนอ 18 ประเภทโครงการของคณะกรรมการ 4 ฝ่ายนั้น เมื่อพิจารณาประเภทและขนาดโครงการโดยละเอียดแล้วสามารถจำแนกได้ดังนี้

- โครงการที่เห็นชอบกำหนดตามข้อเสนอของคณะกรรมการ 4 ฝ่าย จำนวน 5 ประเภท
- โครงการที่กำหนดไว้ แต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมขนาดหรือเจื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญ จำนวน 6 ประเภท เช่น โครงการเหมืองแร่ใต้ดิน กำหนดเพิ่มเติมว่าเฉพาะโครงการที่ไม่มีเสาค้ำยัน และไม่มีการใส่ดินวัสดุทดแทนเพื่อป้องกันการยุบตัว โครงการโรงไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติเฉพาะที่ใช้ระบบพลังงานความร้อนร่วมชนิด Combined Cycle หรือ Cogeneration และเพิ่มขนาดกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้ารวมจาก 1,000 เมกะวัตต์ขึ้นไปเป็น 3,000 เมกะวัตต์ขึ้นไป
- โครงการที่ไม่เห็นชอบกำหนดให้เป็นประเภทโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง จำนวน 7 ประเภท เช่น โครงการชลประทาน โครงการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำหลักหรือการผันน้ำระหว่างประเทศ โครงการเตาเผาขยะติดเชื้อ และโครงการสูบน้ำเกลือใต้ดิน เป็นต้น

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีเพียง 5 ประเภทโครงการเท่านั้นที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการ 4 ฝ่ายโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ในขณะที่อีก 13 ประเภทโครงการถูกตัดออกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดไป จนกลายเป็นการเอื้อให้โครงการจำนวนมากที่คณะกรรมการ 4 ฝ่ายได้พิจารณาแล้วว่าเป็นประเภทโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนและมาตรการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสอง ซึ่งนอกจากจะไม่สอดคล้องและไม่บรรลุตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญในการปกป้องคุ้มครองประชาชนและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่า คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมิได้ให้ความสำคัญและเคารพต่อการทำงานของคณะกรรมการ 4 ฝ่ายที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่โดยตรง และได้ดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสอง เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวได้อย่างแท้จริง รัฐบาลจึงควรต้องยึดเอาข้อเสนอ 18 ประเภทโครงการของคณะกรรมการ 4 ฝ่ายเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญมาตรา 67 วรรคสอง เนื่องจากเป็นข้อเสนอที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูล งานวิชาการ และมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนทั้งรัฐ เอกชน และประชาชน ทั้งยังมีความชอบธรรมในแง่ของผู้ดำเนินการ คือ คณะกรรมการ 4 ฝ่ายที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีมาโดยเฉพาะ อันจะทำให้การประกาศกำหนดประเภทโครงการดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ขณะเดียวกันก็สามารถปกป้องคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญของประชาชนได้ด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวองค์การดังมีรายชื่อข้างท้ายมีข้อเรียกร้องดังต่อไปนี้

1. ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณายกเลิกมติที่ได้เห็นชอบตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ประกาศกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง 11 ประเภทโครงการ และให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอ 18 ประเภทโครงการของคณะกรรมการ 4 ฝ่าย
2. ขอให้คณะกรรมการ 4 ฝ่ายแสดงท่าทีคัดค้านการดำเนินการของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและรัฐบาลในการตัดลดหรือเปลี่ยนแปลงประเภทกิจการหรือโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เนื่องจากคณะกรรมการ 4 ฝ่ายได้รับการแต่งตั้งมาเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสอง ซึ่งรวมถึงการลดความขัดแย้งของสังคมต่อประเด็นดังกล่าวด้วย แต่การที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและรัฐบาลพิจารณาดำเนินการเช่นนี้กลับจะเพิ่มความขัดแย้งยิ่งทวี ความรุนแรงมากขึ้น
3. ขอให้คณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (ชัชวรา) แสดงท่าทีคัดค้านต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เนื่องจากเป็นการทำให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพไม่สามารถทำหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบโครงการหรือกิจการ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญในการปกป้องคุ้มครองประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง
4. ขอเรียกร้องให้รัฐบาลแสดงความจริงใจโดยการเร่งพิจารณาออกพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพภายในสมัยประชุมนิติบัญญัตินี้ โดยกำหนดให้การประกาศกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการให้เป็นไปเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 วรรคสอง

แถลง วันที่ 1 กันยายน 2553

คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.)

สมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

โครงการนิทรรศการสิ่งแวดล้อม เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

สอบถามเพิ่มเติม ไพโรจน์ พลเพชร โทร. 089 918 1215
เรวัต ประเสริฐเจริญสุข โทร. 081 912 5725

สุรชัย ตรงงาม 081 640 9506